

Потапенко Сергій Анатолійович,
*доктор філософії за спеціальністю 081 «Право»,
доцент кафедри цивільного, господарського і трудового права
Академії праці, соціальних відносин і туризму, адвокат (м. Київ)*

**ДО ПИТАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗАВЕРШЕННЯ
РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ**

Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [1] (далі – Концепція) визначені напрями, механізми та стратегію зміни застарілої системи адміністративно-територіального устрою України. На реалізацію положень даної Концепції були розроблені проекти законів України: «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» № 2217а від 01.07.2017 року [2] і № 2598 від 13.12.2019 року [3], «Про засади адміністративно-територіального устрою України» № 2804 від 24.01.2021 року [4], «Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою України» № 4664 від 28.01.2021 року [5], якими був запропонований трьохрівневий адміністративно-територіальний устрій України: громада – район - регіон. Але жоден із наведених законопроектів так і не був прийнятий Верховною Радою України.

Не чекаючи завершення формування нової системи адміністративно-територіального устрою України 12.06.2020 року Кабінет Міністрів України визначив по всій території нашої країни адміністративні центри та затвердив території 1469 територій територіальних громад (далі – територія ТГ) (в тому числі 31 ТГ на непідконтрольній території в межах Донецької та Луганської областей) загальною площею 553816,0 км², у складі 27833 населених пунктів, з населенням 3812,2555 тис. жителів [6]. З 17.07.2020 року територія ТГ стала основою для нового районування України, проведеного Верховною Радою

України, коли у 24 областях нашої країни були ліквідовані усі старі 490 районів (що склалися з територій сільських, селищних, міських рад і населених пунктів, як адміністративно-територіальних одиниць) та утворені нові 136 укрупнених районів (в тому числі 10 районів в Автономній Республіці Крим, 3 райони в Донецькій області та 4 райони у Луганській області) у складі територій сільських, селищних, міських ТГ (затверджених у червні 2020 року Кабінетом Міністрів України) [7]. З 01.07.2021 року територія ТГ стала основою для передачі із державної власності до комунальної власності земель (земельних ділянок), розташованих за межами населених пунктів, крім земель оборони, лісогосподарського, природно-заповідного, природоохоронного призначення та інших (п. 24 Розділу Х «Перехідні положення» Земельного кодексу України (далі – ЗК України)) [8].

Хоча територія ТГ (ОТГ) конституційно, ще не є ланкою чинної системи адміністративно-територіального устрою України, але все ж таки територія ТГ стала виконувати функцію адміністративно-територіальної одиниці, зокрема як просторова основа діяльності органів місцевого самоврядування. Крім того територія ТГ є об'єктом землеустрою [9], об'єктом містобудування [10], а також займає третій рівень у Кодифікаторі адміністративно-територіальних одиниць та територій ТГ, який затверджений Міністерством розвитку громад та територій [11].

Варто нагадати, що території ТГ 12.06.2020 року затверджувалися урядом з врахуванням чинних на той час меж територій сільських, селищних, міських рад, як адміністративно-територіальних одиниць (встановлених згідно проектів формування територій сільрад), а відтак межі територій ТГ, відображені в інформаційно-довідковому шарі Публічної кадастрової карти є лише умовними.

Нормативно термін «межа території ТГ» визначається як умовна лінія на поверхні землі (у тому числі на водному просторі), що відокремлює територію однієї ТГ від інших територій [12, ст. 1]. Юридично межа території ТГ вважається встановленою після набрання чинності рішення

відповідної сільської, селищної, міської ради про затвердження проекту землеустрою щодо встановлення меж території ТГ, яке має нормативно-правовий характер та підлягає офіційному оприлюдненню, у порядку, визначеному ч. 5 ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [12]. При цьому, внесення відомостей про встановлену межу території ТГ до Державного земельного кадастру є технічною дією кадастрового реєстратора по внесенню зазначених у затвердженому проекті землеустрою каталогу координат поворотних точок меж території ТГ у форматі обмінного файлу XML в єдину державну геоінформаційну систему відомостей про землі, розташовані в межах кордонів України. Таким чином, фіксація кордонів територій ТГ (об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ)) шляхом розроблення, погодження та затвердження проектів землеустрою щодо встановлення меж територій ТГ юридично є легалізацією меж територій ТГ [13, с. 87]. Тож, процес встановлення меж територій ТГ та їх офіційне закріплення в Державному земельному кадастрі триває, з метою уникнення земельних та компетенційних спорів сільські, селищні, міські ради активно розробляють та затверджують проекти землеустрою щодо встановлення меж територій ТГ.

Адміністративно-територіальний поділ України є способом внутрішньої територіальної організації держави шляхом поділу її цілісної території на відокремлені частини – адміністративно-територіальні одиниці: первинного рівня (села, селища, селища міського типу, міста), середнього рівня (райони та міста з районним поділом) та вищого рівня (Автономна Республіка Крим і області), які є просторовою основою для організації та діяльності на ній органів публічної влади з метою виконання державних функцій та здійснення місцевого самоврядування. Згідно ст. 133 Конституції України чинну систему адміністративно-територіального устрою України складають: Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища і села [14], які мають статус адміністративно-територіальних одиниць.

Нормативно термін «межа району, села, селища, міста, району у місті» визначається як умовна лінія на поверхні землі, що відокремлює територію району, села, селища, міста, району у місті від інших територій та яка встановлюється і змінюється Верховною Радою України за проектами землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних одиниць за поданням Кабінету Міністрів України [8, ст. 173, 174]. Зміст та порядок розробки даного виду документації із землеустрою встановлений ст. 46 Закону України «Про землеустрій» [15]. Відповідно до ст. 7 Конституції Автономної Республіки Крим межі території Автономної Республіки Крим можуть бути змінені Верховною Радою України але за особливою процедурою – з урахуванням рішення республіканського (місцевого) референдуму та рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим [16].

Відповідно до абз. 2 п. в ч. 3 ст. 46¹ Закону України «Про землеустрій» при розробленні проектів землеустрою щодо встановлення меж територій ТГ не допускається встановлення межі території ТГ, що змінюватиме межі адміністративно-територіальних одиниць [15]. При цьому, у разі якщо встановлення і зміна меж сіл, селищ може призвести до зміни меж території ТГ, рішення про встановлення і зміну меж сіл, селищ приймається Кабінетом Міністрів України на підставі подання відповідних сільських, селищних, міських рад [8, ст. 174]. З наведених приписів законодавства слідує, по-перше, принцип примату меж адміністративно-територіальної одиниці над межами території ТГ відповідно до якого межа території ТГ не може змінити меж адміністративно-територіальної одиниці; а по-друге, залучення Кабінету Міністрів України у процедуру зміни межі території ТГ при зміні меж сіл, селищ.

Аналізуючи правовий режим меж Автономної Республіки Крим, областей, районів та територій ТГ, слід врахувати, що факт співпадіння меж цих територій не означає співпадіння їх правових режимів. Адже у першому випадку мова йде території, які окреслюють виключно компетенцію ТГ та їх

органів місцевого самоврядування та межі яких встановлюються сільськими, селищними, міськими радами (або військовими адміністраціями населених пунктів). А в другому випадку – про межі адміністративно-територіальних одиниць, які є ланкою чинної системи адміністративно-територіального устрою України, просторовою основою для організації та діяльності не тільки органів місцевого самоврядування, а й органів державної влади та які за ускладненою процедурою встановлюються виключно Верховною Радою України.

З прийняттям Конституції України область займає особливе місце в системі адміністративно-територіального устрою нашої країни (ст. 133) та розглядається вже не лише як адміністративно-територіальна одиниця, а й як сформоване державою об'єднання ТГ, котре через обласну раду виробляє та реалізовує свій спільний інтерес, а також покликана виконувати функцію об'єднання ТГ [17, с. 4]. До нового районування межі областей окреслювалися визначеними кордонами районів, сільських, селищних, міських рад та населених пунктів, які розташовані на її території. Слід зазначити, що Конституцією України не передбачено зміна меж областей (ст. 85), а утворення нових або ліквідація старих областей (ст. 92) здійснюється шляхом зміни системи адміністративно-територіального устрою України (ст. 133) [ст. 14]. При встановленні (зміні) меж району не можуть бути змінені вже існуючі кордони розташованих на його території адміністративно-територіальних одиниць.

Що ми маємо наразі? Після проведення нового районування України межі територій нових 136 укрупнених районів, а відтак і Автономної Республіки Крим та 24 областей, визначаються межами територій сільських, селищних, міських ТГ. Тобто після нового районування основою територіального устрою нашої країни стали затверджені урядом у червні 2020 року території ТГ, а це по суті призвело до підміни меж вищезазначених адміністративно-територіальних одиниць межами територій ТГ, що є

неприпустимим, не узгоджується з приписами, установленими ст.ст. 85, 92, 133 Основного Закону України та потребує невідкладного унормування.

Укрупнення районів призвело до зміни їх меж та збільшення площ їх територій в рази. Приміром площа Білоцерківського району Київської області до 17.07.2020 року становила 1277 км² [18], а після укрупнення – 6510,3 км² [19]; площа Куп'янського району Харківської області до нового районування становила 1280 км² [18], а після укрупнення – 4612,9 км² [19].

Так, повномасштабне вторгнення країни-агресора проти України стало великим суспільним потрясінням. Ця війна впливає на емоційний стан, побут і повсякдення, громадську думку, міжлюдські стосунки, соціально-економічне становище, зайнятість, громадську активність. Нажаль масштаб цих змін є безпрецедентним як для нашої країни, так і для Європи у перспективі десятиліть, оскільки ці зміни впливатимуть на майбутнє суспільних інститутів у повоєнній Україні та її подальший розвиток загалом.

Але не відомо коли закінчиться ця війна, життя продовжується, а тому враховуючи соціально-економічні, політичні, юридичні, ідеологічні та інші чинники розвитку територій необхідно завершити реформування системи адміністративно-територіального устрою України. Прийнятий 28.07.2023 року Закон України «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України» [20] визначає порядок утворення, ліквідації, встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних одиниць, їх найменування та перейменування, а також вирішення інших питань у даній сфері. Але даний Закон не змінює чинної системи адміністративно-територіального устрою України та не містить жодних положень про території ТГ, які стали основою нового районування в Україні.

Необхідно провести конституалізацію територій ТГ як базової ланки нової системи адміністративно-територіального устрою України, а для цього потрібно розробити нові проекти законів України «Про територіальний

устрій України», провести їх обговорення, погодження Конституційним Судом України та ухвалення Верховною Радою України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p#Text>.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» від 01.07.2015 р. № 2217а. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» від 13.12.2019 р. № 2598. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67644.

4. Проект Закону України «Про засади адміністративно-територіального устрою України» від 24.01.2020 р. № 2804. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67986&pf35401=51851>.

5. Проект Закону України «Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою України від 28.01.2021 р. № 4664. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70936.

6. Територіальні громади. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/newgromada>.

7. Про утворення та ліквідацію районів: постанова Верховної Ради України від 17.07.2020 р. № 807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text>.

8. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

9. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 р. № 1051. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text>.

10. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.

11. Про затвердження Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад: наказ Міністерства розвитку громад та територій від 26.11.2011 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0290914-20#Text>.

12. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997р. №280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/print>.

13. Потапенко С.А. Територія територіальної громади як об'єкт землеустрою та містобудування. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка, 2022. № 5 (124). С. 84-88.

14. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. № 254. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

15. Про землеустрій: Закон України від 02.05.2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#top>.

16. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим: Закон України від 23.12.1998 р. № 350-VIX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text>.

17. Заяць І. Я. Правовий статус області в Україні: автореф. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Юридичний факультет. Л.1999. 20 с.

18. Список районів України (1966-2020). URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%80%D0%B0%D0%B9%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2_

%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_(1966%E2%80%942020)

19. Райони. Децентралізація. URL: https://decentralization.ua/newrayons?area_id=&page=3&sort_by_otg_count=&sort_by_population=&sort_by_square=&sort_by_villages_count=

20. Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України: Закон України від 28.07.2023 р. № 3285-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3285-20#Text>.

Соловйов Артем Сергійович,
*аспірант кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
Академія праці, соціальних відносин і туризму (м. Київ)*
Науковий керівник – к.ю.н., доцентка, Телестакова А.А.

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ТРАНСФОРМАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР: ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Штучний інтелект (ШІ) трансформує спортивну індустрію безліччю способів – від покращення спортивних результатів за допомогою складних тренувальних програм до підвищення безпеки та залучення вболівальників.

Шлях ШІ у спорті почався з впровадження базових інструментів аналізу відео, але з того часу він перетворився на складні алгоритми машинного навчання, що здатні обробляти дані в режимі реального часу. Сьогодні штучний інтелект допомагає досягти найвищих спортивних результатів, запобігати травмам, планувати тактику та взаємодіяти з уболівальниками.

У міру того, як зростає прагнення до конкурентної переваги, зростає і залежність від штучного інтелекту, який розширює межі людської продуктивності. Спортсмени та тренери все частіше використовують